UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kahdeksas jaosto)

12 päivänä syyskuuta 2018 *

Ennakkoratkaisupyyntö – Lentoliikenne – Asetus (EY) N:o 261/2004 – 8 artiklan 1 kohta – Lipun hinnan palauttaminen lennon peruuntuessa – Matkustajan ja lentoliikenteen harjoittajan välillä välittäjänä toimineen tahon lippua ostettaessa perimä palkkio – Kuuluminen lipun hintaan

Asiassa C-601/17,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Amtsgericht Hamburg (Hampurin alioikeus, Saksa) on esittänyt 6.10.2017 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 18.10.2017, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Dirk Harms,

Ann-Kathrin Harms,

Nick-Julius Harms,

Tom-Lukas Harms,

Lilly-Karlotta Harms ja

Emma-Matilda Harms

vastaan

Vueling Airlines SA,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kahdeksas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J. Malenovský (esittelevä tuomari) sekä tuomarit D. Šváby ja M. Vilaras,

julkisasiamies: Y. Bot,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Vueling Airlines SA, edustajanaan B. Liebert, Rechtsanwältin,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

– Puolan hallitus, asiamiehenään B. Majczyna,

– Euroopan komissio, asiamiehinään G. Braun ja N. Yerrell,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee matkustajille heidän lennolle pääsynsä epäämisen sekä lentojen peruuttamisen tai pitkäaikaisen viivästymisen johdosta annettavaa korvausta ja apua koskevista yhteisistä säännöistä sekä asetuksen (ETY) N:o 295/91 kumoamisesta 11.2.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 261/2004 (EUVL 2004, L 46, s. 1) 8 artiklan 1 kohdan a alakohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Dirk ja Ann-Kathrin Harms ja heidän neljä lastaan sekä Vueling Airlines SA ja jossa on kyse Opodo Ltd:n välityksellä ostettujen lippujen hinnan palauttamisesta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

3 Asetuksen N:o 261/2004 2 artiklan f alakohdassa säädetään, että ”lipulla” tarkoitetaan ”matkustamiseen oikeuttavaa voimassa olevaa asiakirjaa tai vastaavaa paperittomassa muodossa, myös sähköisessä muodossa, olevaa asiakirjaa, jonka lentoliikenteen harjoittaja tai sen valtuuttama edustaja on kirjoittanut tai hyväksynyt”.

4 Asetuksen 5 artiklan, jonka otsikko on ”Peruuttaminen”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jos lento peruutetaan:

a) lennosta vastaavan lentoliikenteen harjoittajan on tarjottava matkustajalle apua 8 artiklan mukaisesti;

– –”

5 Asetuksen 8 artiklan, jonka otsikko on ”Oikeus palauttamiseen tai uudelleenreititykseen”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jos tähän artiklaan viitataan, matkustajalle on annettava mahdollisuus valita jokin seuraavista vaihtoehdoista:

a)

– lipusta maksetun hinnan palauttaminen kokonaisuudessaan seitsemän päivän kuluessa 7 artiklan 3 kohdassa esitetyllä tavalla – –

– paluulento – – ensimmäiseen lähtöpaikkaan;

– –”

6 Saman asetuksen 10 artiklan, jonka otsikko on ”Matkustusluokan muuttaminen”, 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jos lennosta vastaava lentoliikenteen harjoittaja sijoittaa matkustajan tämän hankkimassa lentolipussa edellytettyä alempaan matkustusluokkaan, sen on seitsemän päivän kuluessa maksettava 7 artiklan 3 kohdassa esitetyllä tavalla takaisin

a) 30 prosenttia matkustajan lipun hinnasta enintään 1500 kilometrin pituisten lentojen osalta; tai

b) 50 prosenttia matkustajan lipun hinnasta yhteisön sisäisten yli 1 500 kilometrin pituisten lentojen osalta, – – ja muiden lentojen osalta, joiden pituus on yli 1500 mutta alle 3500 kilometriä; tai

c) 75 prosenttia matkustajan lipun hinnasta niiden lentojen osalta, joihin ei voida soveltaa a tai b alakohtaa – – ”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

7 Dirk Harms osti internetsivustolta opodo.de puolisolleen, itselleen ja heidän neljälle lapselleen liput Vueling Airlines -lentoyhtiön toteuttamalle lennolle Hampurista (Saksa) Faroon (Portugali) Barcelonan (Espanja) kautta. Opodo laskutti Harmsilta tästä ostosta 1108,88 euroa ja osoitti hänelle vastaavan vahvistuksen, jossa mainittiin kyseinen summa ilman muita täsmennyksiä. Samalla Opodo siirsi Vueling Airlinesille 1031,88 euroa.

8 Lentoa, jolle Harmsin perheen oli määrä nousta, ei kuitenkaan toteutettu Vueling Airlinesin matkasuunnitelman mukaisesti; ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan tällainen tilanne on rinnastettava asetuksessa N:o 261/2004 tarkoitettuun lennon peruuttamiseen.

9 Ennakkoratkaisupyynnön esittäneessä tuomioistuimessa Dirk ja Ann-Kathrin Harms omasta ja neljän lapsensa puolesta väittävät, että Vueling Airlinesin on asetuksen N:o 261/2004 8 artiklan 1 kohdan a alakohdan nojalla palautettava heille Opodon heiltä laskuttama 1108,88 euroa kokonaisuudessaan. Vueling Airlines ei kiistä tämän vaatimuksen perusteltavuutta siltä osin kuin se koskee Opodon sille siirtämää 1031,88 euron suuruista summaa ja toteaa, että kyseessä on Dirk Harmsin ostamien lippujen hinta. Se ei sen sijaan katso olevansa velvollinen palauttamaan Harmsille tämän summan ja Opodon perimän 1108,88 euron suuruisen summan välistä erotusta ja toteaa, että tämä 77 euron suuruinen erotus ei ole osa kyseistä hintaa.

10 Näissä olosuhteissa Amtsgericht Hamburg päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko asetuksen N:o 261/2004 8 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettua käsitettä ’lipusta maksetun hinnan palauttaminen kokonaisuudessaan – – 7 artiklan 3 kohdassa esitetyllä tavalla’ tulkittava siten, että sillä tarkoitetaan rahasummaa, jonka lentomatkustaja on maksanut kulloisestakin lentolipusta, vai onko lähtökohdaksi otettava rahasumma, jonka vastaajana oleva lentoliikenteen harjoittaja on tosiasiallisesti saanut, kun varausmenettelyssä on osallisena välitysyritys, joka tilittää itselleen lentomatkustajan maksaman summan ja lentoliikenteen harjoittajan saaman summan välisen erotuksen tätä julki tuomatta?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

11 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa kysymyksellään ennen kaikkea selvittää, onko asetusta N:o 261/2004 ja erityisesti sen 8 artiklan 1 kohdan a alakohtaa tulkittava siten, että lipun hintaan, joka on otettava huomioon määritettäessä rahasummaa, joka lentoliikenteen harjoittajan on palautettava

matkustajalle lennon peruuntuessa, sisältyy kyseisen matkustajan maksaman summan ja lentoliikenteen harjoittajan saaman summan välinen erotus, joka vastaa kahden viimeksi mainitun välillä välittäjänä toimineen tahon perimää palkkiota.

12 Asetuksen N:o 261/2004 8 artiklan 1 kohdan a alakohdan, kun se luetaan yhdessä tämän asetuksen 5 artiklan 1 kohdan a alakohdan kanssa, mukaan lennosta vastaavan lentoliikenteen harjoittajan on tarjottava asianomaisille matkustajille apua antamalla heille mahdollisuus valita muun muassa lipusta maksetun hinnan palauttaminen sekä tarvittaessa paluulento ensimmäiseen lähtöpaikkaan.

13 Asetuksen N:o 261/2004 8 artiklan 1 kohdan a alakohdan sanamuodossa perustetaan suora yhteys käsitteen ”lippu” ja ilmaisun ”lipusta maksetun hinnan” välillä; matkustajat voivat ostaa lipun joko suoraan lentoliikenteen harjoittajalta tai muun muassa asetuksen N:o 261/2004 2 artiklan f alakohdassa tarkoitetun lentoliikenteen harjoittajan valtuuttaman edustajan kaltaisen välittäjän kautta.

14 Kun tällainen välittäjä perii tällä perusteella matkustajalta palkkion, kuten pääasiassa, esiin tulee kysymys siitä, muodostaako ja missä määrin tämä palkkio osan siitä lipun hinnasta, joka asianomaisen lentoliikenteen harjoittajan on palautettava tälle matkustajalle, jos vastaava lento peruutetaan.

15 Tältä osin on todettava yleisesti, että asetuksen N:o 261/2004 tavoitteina ovat paitsi matkustajien suojelun korkean tason takaaminen myös matkustajien etujen ja lentoliikenteen harjoittajien etujen välisen tasapainon takaaminen (tuomio 19.11.2009, Sturgeon ym., C-402/07 ja C-432/07, EU:C:2009:716, 67 kohta).

16 Näiden tavoitteiden valossa on katsottava, että vaikka välittäjän matkustajalta lipun oston yhteydessä perimää palkkiota on lähtökohtaisesti pidettävä sen hinnan osana, joka matkustajalle palautetaan, jos vastaava lento peruutetaan, tätä hintaan kuulumista koskevat kuitenkin tietyt rajoitukset, kun otetaan huomioon lentoliikenteen harjoittajien edut, jotka sillä asetetaan kyseenalaisiksi.

17 Tältä osin asetuksen N:o 261/2004 2 artiklan f alakohdasta seuraa, että ”lippu” on asiakirja tai vastaava paperittomassa muodossa, myös sähköisessä muodossa, oleva asiakirja, jonka lentoliikenteen harjoittaja tai sen valtuuttama edustaja on kirjoittanut tai hyväksynyt. Tästä määritelmästä seuraa, että tällaisen lipun eri osatekijöiden – myös sen hinnan – on, jos lippua ei kirjoita lentoliikenteen harjoittaja itse, joka tapauksessa oltava sen hyväksymiä ja niitä ei siis voida vahvistaa sen tietämättä.

18 Tätä tulkintaa tukee unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö, josta ilmenee, että asetuksen N:o 261/2004 10 artiklan 2 kohdan a–c alakohdassa säädetty ”lipusta maksetun hinnan” osittainen palauttaminen siinä tapauksessa, että lentoliikenteen harjoittaja sijoittaa matkustajan alempaan matkustusluokkaan kuin mihin lentolippu on hankittu, on määritettävä ottamalla huomioon vain kyseisen hinnan ”pakolliset” osatekijät, jotka matkustajan on maksettava voidakseen käyttää lentoliikenteen harjoittajan tarjoamia palveluja (tuomio 22.6.2016, Mennens, C-255/15, EU:C:2016:472, 36 kohta).

19 Lipun hinnan osatekijää, joka on vahvistettu lentoliikenteen harjoittajan tietämättä, ei voida pitää tarpeellisena viimeksi mainitun tarjoamien palvelujen käyttämiseksi.

20 Kaikki edellä esitetty huomioon ottaen esitettyyn kysymykseen on vastattava, että asetusta N:o 261/2004 ja erityisesti sen 8 artiklan 1 kohdan a alakohtaa on tulkittava siten, että lipun hintaan, joka on otettava huomioon määritettäessä rahasummaa, joka lentoliikenteen harjoittajan on palautettava matkustajalle lennon peruuntuessa, sisältyy kyseisen matkustajan maksaman summan ja lentoliikenteen harjoittajan saaman summan välinen erotus, joka vastaa kahden viimeksi mainitun välillä välittäjänä toimineen tahon perimää palkkiota, jollei tätä palkkiota ole vahvistettu mainitun lentoliikenteen harjoittajan tietämättä, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarkistettava.

Oikeudenkäyntikulut

21 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kahdeksas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Matkustajille heidän lennolle pääsynsä epäämisen sekä lentojen peruuttamisen tai pitkäaikaisen viivästymisen johdosta annettavaa korvausta ja apua koskevista yhteisistä säännöistä sekä asetuksen (ETY) N:o 295/91 kumoamisesta 11.2.2004 annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 261/2004 ja erityisesti sen 8 artiklan 1 kohdan a alakohtaa on tulkittava siten, että lipun hintaan, joka on otettava huomioon määritettäessä rahasummaa, joka lentoliikenteen harjoittajan on palautettava matkustajalle lennon peruuntuessa, sisältyy kyseisen matkustajan maksaman summan ja lentoliikenteen harjoittajan saaman summan välinen erotus, joka vastaa kahden viimeksi mainitun välillä välittäjänä toimineen tahon perimää palkkiota, jollei tätä palkkiota ole vahvistettu mainitun lentoliikenteen harjoittajan tietämättä, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarkistettava.

Allekirjoitukset